

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 259/2021-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Ivanom Benčíkom, advokátom, Hlavná 63, Štefanová, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13CoPr/3/2019-207 z 30. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13CoPr/3/2019-207 z 30. septembra 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13CoPr/3/2019-207 z 30. septembra 2020 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Banskej Bystrici **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu v pracovnoprávnom spore. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľka ako zamestnávateľ a žalovaná ako zamestnanec uzavreli pracovnú zmluvu, v ktorej si okrem iného dojednali, že ak zamestnanec nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u sťažovateľky, sťažovateľka má právo na peňažnú náhradu najviac v sume, ktorá je súčinom priemerného mesačného zárobku žalovanej a dĺžky výpovednej doby. Žalovaná si počas výpovednej doby neplnila pracovné povinnosti, keďže sa bez riadneho ospravedlnenia nedostavila do práce. Sťažovateľka sa žalobou domáhala proti žalovanej náhrady mzdy 235,65 eur podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce, podľa ktorého ak zamestnanec nezotrvá počas plynutia výpovednej doby u zamestnávateľa, zamestnávateľ má právo na peňažnú náhradu najviac v sume, ktorá je súčinom priemerného mesačného zárobku tohto zamestnanca a dĺžky výpovednej doby, ak sa na tejto peňažnej náhrade dohodli v pracovnej zmluve; dohoda o peňažnej náhrade musí byť písomná, inak je neplatná.

3. Okresný súd žalobu zamietol, pričom vychádzal z toho, že pokiaľ zákonodarca použil v ustanovení § 62 ods. 8 Zákonníka práce slovné spojenie „najviac v sume“, urobil to s cieľom ochrany zamestnanca, a ak dojednanie medzi zamestnancom a zamestnávateľom neobsahuje konkrétnu výšku peňažnej náhrady, spôsobuje to pre neurčitost' neplatnosť takéhoto dojednania.

4. Tento právny názor okresného súdu považovala sťažovateľka za nesprávny a proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie, pričom okrem iného argumentovala aj rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/154/2018, podľa ktorého podstatnou náležitosťou dohody podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce nie je dohoda o výške peňažnej náhrady, keďže táto závisí od dvoch premenných, ktoré nie sú v čase uzavretia takejto dohody známe; týmito premennými sú priemerný mesačný zárobok zamestnanca a dĺžka výpovednej doby, ktoré sa určia až vtedy, keď zamestnanec počas výpovednej doby nezotrvá v plnení pracovných úloh.

5. Krajský súd sa s touto argumentáciou sťažovateľky v napadnutom rozhodnutí vysporiadal tak, že uznal sťažovateľkou uvedený právny názor najvyššieho súdu, no k tomu uviedol, že bez ďalšieho to neznamena, že by v dohode uzatvorenej medzi zamestnancom a zamestnávateľom podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce nemal byť z dôvodu právnej istoty uvedený spôsob určenia výšky peňažnej náhrady, pretože v opačnom prípade je určenie výšky peňažnej náhrady (okrem jej limitácie najvyššou prípustnou výškou peňažnej náhrady) ponechané výlučne na úvahe a svojvôli zamestnávateľa. Preto podľa krajského súdu vyvstáva otázka nejasných pravidiel určenia výšky peňažnej náhrady, a teda aj nejasných pravidiel interpretácie dohody obsiahnutej v pracovnej zmluve. Na to krajský súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 243/07-25 z 19. júna 2008, podľa ktorého ak sú v zmluve použité formulácie a pojmy, ktoré možno vykladať rozdielne, javí sa byť spravodlivým vykladať ich v neprospech toho, kto ich do zmluvy vložil; zmyslom tohto princípu *contra proferentem* je neumožniť strane naformulovať v zmluve ustanovenie pripúšťajúce viacvýznamový výklad a následne v zlej viere zneužiť mnohoznačnosť ustanovenia na úkor záujmov druhej zmluvnej strany. Krajský súd dospel k záveru, že sťažovateľka sa sama, tým ako pristúpila k aplikácii zásady zmluvnej voľnosti pri formulácii dohody v pracovnej zmluve, vystavila tomu, že táto dohoda je neurčitá a v dôsledku toho podľa § 37 Občianskeho zákonníka neplatná, pretože z jej obsahu jasne a zreteľne nevyplýva spôsob určenia výšky peňažnej náhrady tak, aby zamestnanec pri zachovaní zásady právnej istoty mal už v čase uzavretia pracovnej zmluvy vedomosť o tom, akú náhradu bude musieť zaplatiť.

III.

6. Podľa sťažovateľky výklad krajského súdu nemá oporu v žiadnych výkladových pravidlách a ide o dezinterpretáciu a svojvoľný výklad, ktorý má za následok arbitrárnosť rozhodnutia krajského súdu. Sťažovateľka považuje tento výklad za extrémne formalistický a navyše nerešpektujúci rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorý sa jasne vyjadril k náležitosti platného uzavretia dohody podľa § 62 ods. 8 Zákonníka práce. Takýto prístup je v rozpore s princípom predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a nedôvodne a nespravodlivo preferuje jednu zo strán sporu.

7. Krajský súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril tak, že poukázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia. Nebol toho názoru, že by sa odchýlil od právneho názoru najvyššieho súdu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/154/2018 a pri formulácii svojho právneho názoru vychádzal z rozhodnutia ústavného súdu č. k. I. ÚS 243/07-25.

8. Zúčastnená osoba, ktorá bola v konaní pred všeobecnými súdmi žalovanou, uviedla, že hlavným úmyslom sťažovateľky, ktorej podľa jej slov ide o princíp, je spôsobiť jej ujmu, a preto ide o výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Okrem toho poukázala na odôvodnenie rozhodnutia, neurčitost' zmluvného dojednanie a rovnako ako krajský súd na výkladovú zásadu *contra preferentem*.

9. Sťažovateľka k týmto vyjadreniam uviedla, že výklad dojednanie v pracovnej zmluve je jasný a nevyžaduje aplikovať rôzne metódy výkladu a z jej strany nejde o šikanózný výkon práva. Výklad napadnutého rozhodnutia sťažovateľka považuje za neodôvodnený odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu.

IV.

10. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

11. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí dospel výkladom § 62 ods. 8 Zákonníka práce k tomu, že dojednanie medzi zamestnancom a zamestnávateľom o náhrade za nezotrvanie v práci musí obsahovať konkrétnu výšku peňažnej náhrady a ak takéto určenie v dohode chýba, spôsobuje to podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka pre neurčitost' jej neplatnosť. Prvým argumentom je to, že úmyslom zákonodarcu, ktorý použil v texte normy výraz najviac v sume, bola ochrana zamestnanca. Druhým argumentom je to, že takáto obligatórna, zákonom však výslovne neuvedená náležitosť, vyplýva z princípu právnej istoty, keďže inak by výška náhrady bola ponechaná výlučne na svojvôli zamestnávateľa. Tretí argument rozhodnutia krajského súdu vyplýva z toho, že ustanovenie zákona v spojení s uzavretou dohodou vytvára nejasné pravidlá určenia

výšky peňažnej náhrady a nejasnú interpretáciu dohody strán. Posledným argumentom je potreba naformulovania takého dojednania, ktoré neumožňuje rozdielny výklad.

12. Argumenty napadnutého rozhodnutia sú mimo znenia, systematického zariadenia a účelu interpretovaného ustanovenia zákona a dohody strán. Prvý argument je redukciou účelu vykladaného ustanovenia zákona, keď sa konštatuje to, že jeho účelom je ochrana zamestnanca. Primárnym účelom tohto ustanovenia je to, aby bola zamestnávateľovi daná možnosť chrániť svoj záujem na zotrvaní zamestnanca v práci počas plynutia výpovednej doby hrozbou osobitnej peňažnej sankcie, ktorej výška sa odvíja od predvídateľných hľadísk priemernej mzdy a dĺžky výpovednej doby, ktoré samy osebe zabezpečujú účel spočívajúci v ochrane zamestnanca. Druhý argument vychádza z nesprávnej konštrukcie, že len presné vyčíslenie náhrady je spôsobilé zamestnancovi zabezpečiť právnu istotu a ochranu pred svojvôľou zamestnávateľa. Ako bolo naznačené, nie je tomu tak, keďže § 62 ods. 8 Zákonníka práce výšku náhrady limituje jednak výškou priemerného mesačného zárobku zamestnanca a na druhej strane aj dĺžkou výpovednej doby. Táto konštrukcia stanovuje jasné limity určenia peňažnej náhrady, ktorá sa neodvíja od svojvôle zamestnávateľa, ale od jasného spôsobu určenia tak, ako to vyplýva z jasného textu zákona.

13. Z tohto hľadiska neobstojí ani tretí argument napadnutého rozhodnutia, ktorý zdôrazňuje nejasnosť dohody o náhrade za nezotrvanie v práci. Obsah dohody nemožno vnímať inak ako jasný či určitý, keďže zistením priemerného mesačného zárobku a dĺžky výpovednej doby možno dospieť k výške peňažnej povinnosti zamestnanca. Predvídateľnosť určenia priemerného mesačného zárobku a dĺžky výpovednej doby je rozhodujúcim faktorom toho, že dohodu o náhrade za nezotrvanie v práci v znení kopírujúcom ustanovenie zákona nemožno považovať za neurčitú, keďže jej aplikácia nie je spôsobilá viesť k nemožnosti určenia povinnosti zamestnanca. Pri takom vnímaní neurčitosti, aká je prezentovaná v namietanom rozhodnutí krajského súdu, by za neurčité museli byť považované aj také konštrukcie Zákonníka práce, ktoré sú základom povinnosti zamestnávateľa poskytnúť zamestnancovi náhradu mzdy či už pri prekážkach v práci alebo pri neplatnom skončení pracovného pomeru, keďže všetky tieto konštrukcie rovnako ako nárok z nezotrvania v práci počas plynutia výpovednej doby vychádzajú z kombinácie priemerného mesačného zárobku a toho, že sa ma poskytnúť náhrada za to, že zamestnanec nepracoval, i keď pracovať mal. To, že konštrukcia § 62 ods. 8 Zákonníka práce smeruje k určaniu peňažnej povinnosti zamestnanca, a nie zamestnávateľa, nemôže byť dôvodom, aby bola posúdená ako neurčitá.

14. Okrem zjavne nesprávnej argumentácie, dôvodenie krajského súdu obsahuje nesprávne použitie interpretačného pravidla *contra preferentem* tak, ako bolo toto pravidlo krajským súdom rekonštruované z citovaného nálezu ústavného súdu, z ktorého vyplýva, že ak sú v zmluve použité formulácie a pojmy, ktoré možno vykladať rozdielne, treba ich vykladať v neprospech toho, kto ich do zmluvy vložil. Toto výkladové pravidlo, ktoré má zmluvné strany viesť k tomu, aby svoje dojednania formulovali určito a zrozumiteľne a mysleli na všetky možné situácie, ktoré sa v ich vzťahu môžu vyskytnúť, nie je pravidlom, ktoré má odôvodniť neplatnosť zmluvného dojednania, ale pravidlom, ktoré treba použiť pri voľbe viacerých do úvahy prichádzajúcich výkladov zmluvy.

15. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu nie je len v zjavnom rozpore so záverom sťažovateľkou uvádzaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ale je aj výsledkom celkom nesprávneho použitia metód výkladu, čo viedlo k takému záveru, ktorý popiera zmysel a účel § 62 ods. 8 Zákonníka práce a vedie k tomu, že záver namietaného rozhodnutia je založený na zjavnej právnej chybe. Preto je napadnuté rozhodnutie v rozpore s uvedenými základnými právami sťažovateľky, čo viedlo k vysloveniu ich porušenia a k tomu, že rozhodnutie krajského súdu bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušené s tým, že vec sa krajskému súdu vracia na ďalšie konanie.

V.

16. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 691,34 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka má nárok na náhradu za tri úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie 3 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 10,87 eura) predstavuje 576,12 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 115,22 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2021

Robert Šorl
predseda senátu